

George ENACHE*

TEOLOGUL IOAN GH. SAVIN ȘI PREOTUL PETRU GH. SAVIN ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE

Theologian Ioan Gh. Savin and Priest Petru Gh. Savin in Communist Prisons

Abstract: The paper relies on archival documents with a view to outline the way in which brothers Ioan and Petru Savin were arrested and sentenced by the communist regime. Ioan and Petru Savin were significant figures of the Romanian Orthodox Church in the former half of the 20th century. Their activity has been covered in various research studies, but the episode of their being arrested has not been clearly documented yet. The analysis of the way in which the two brothers were arrested and sentenced provides a clearer understanding of the mechanisms of repression in communist Romania, and also of the relation between the Communist Party and the Securitate.

Keywords: Romanian Orthodox Church, Securitate, communism, repression, Ioan Gh. Savin, Petru Gh. Savin

*

Frații Ioan și Petru Savin, născuți la Jorăști, fostul județ Covurlui (azi Galați), fiii preotului Gheorghe Savin, care a slujit ani îndelungați în eparhia Dunării de Jos, sunt binecunoscuți în sânul Bisericii Ortodoxe Române pentru contribuția deosebită pe care au avut-o pe tărâm academic, teologic, literar și pastoral.¹ Veri cu un alt vestit preot din perioada interbelică, Toma Chiricuță, cei doi frați ilustrează exemplar modelul unei familii cu vechi tradiții preoțești, care și-a păstrat vocația și responsabilitatea timp de generații. În cele ce urmează, nu vom căuta să realizăm o biografie a celor doi teologi, ci ne vom concentra asupra modului în care ei au intrat în vizorul Securității comuniste, au fost arestați și trimiși în detenție. Cazul fraților Savin este foarte interesant, deoarece ajută la lămurirea rațiunilor după care erau operate arestările și stabilite pedepsele în perioada comunistă.

---

* Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați (george.enache@ugal.ro).

¹ Pr. Eugen Drăgoi, *Ierarhi și preoți de seamă la Dunărea de Jos (1864-1989)*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990, pp. 286-292; Ioan Gh. Savin, *Creștinismul și gândirea contemporană*, București, 1940; *Iconoclaști și apostatați contemporani*, ediție îngrijită de Aurel Savin, Anastasia, București, 1995.

Vom începe cu profesorul Ioan Gh. Savin, al cărui caz este „mai clar”. Născut la 21 decembrie 1885, Ioan Gh. Savin Ioan, după absolvirea Seminarului „Veniamin Costachi” din Iași, se înscrie la Facultatea de Teologie din București, unde este remarcat de marele profesor Ioan Mihălcescu (viitorul mitropolit Irineu al Moldovei) care-l propune pentru o bursă în Germania.

Perioada „germană” a lui Ioan Gh. Savin se desfășoară între anii 1910-1915. După studii la Berlin, tânărul savant este atras de faima marilor profesori Wilhelm Windelband și Ernst Troeltsch de la Heidelberg. Sub îndrumarea celui de-al doilea își va pregăti și teza de doctorat intitulată „Die Religions inhalte eines Systems der Werte”.

În 1915 revine în țară. Cum Primul Război Mondial deja începuse iar România se pregătea să intre la rândul-i în conflict, Ioan Gh. Savin este încorporat imediat și, după finalizarea cursurilor școlii de ofițeri, trimis pe front. În primăvara anului 1918, după Pacea de la București și revenirea Basarabiei în hotarele României, este trimis la Bolgrad, unde activează ca profesor de română și germană la liceul din oraș.

În anul 1920 este chemat la București, fiind numit inspector general la Ministerul Cultelor condus de Octavian Goga. Ioan Gh. Savin devine un apropiat al marelui poet transformat în om politic, evoluția teologului în diverse demnități de stat fiind legată în cea mai mare parte de cariera politică a lui Goga. Fără a fi un militant, Ioan Gh. Savin intră astfel în sfera de influență a Partidului Național Creștin, condus de Octavian Goga și A.C. Cuza. În decembrie 1937, în momentul în care Octavian Goga a devenit prim ministru, profesorul Savin a fost numit subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale, unde a activat până la demiterea cabinetului (20 februarie 1938).

Pe plan profesional, Ioan Gh. Savin a fost numit inițial profesor de apologetică la Facultatea de Teologie din Chișinău, încheindu-și cariera didactică la București, de unde este pensionat în 1948.

În dosarul întocmit de Securitate profesorului Ioan Savin se găsesc o serie de documente de dinainte de 1945, provenite din arhivele Siguranței, care, la timpul ei, a supravegheat îndeaproape pe cei care prezentau interes din punctul de vedere al aparatului represiv. Ofițerii de Securitate au preluat arhiva Siguranței și au extras din ea acele elemente menite să slujească noile direcții pe care aparatul de represiunea comuniste trebuia să le urmeze. Astfel, găsim o notă a Inspectoratului Regional de Poliție din Basarabia, din 22 decembrie 1933, în care se arăta că pe 17 decembrie, la Chișinău, profesorul Savin a ținut o conferință care s-a bucurat de un public numeros. În cuprinsul conferinței, profesorul „a vorbit despre utopiile și primejdia comunismului. Făcând un istoric al comunismului, a arătat că el datează din anul 1903. A făcut apoi o paralelă între bolșevism și comunism și a arătat că bolșevismul

se manifestă prin violență și teroare, în timp ce comunismul se bazează pe un program de activitate lentă, care are ca scop ruina civilizației actuale.

Dl. Savin a criticat doctrina marxistă și a documentat că atât din punct de vedere științific, cât și din punct de vedere practic marxismul a dat faliment.

Vorbind despre comunism, Domnia Sa a arătat că comunismul urmărește distrugerea proprietății individuale, distrugerea familiei și a religiei și a dat exemplu Rusia, unde câțiva cetățeni conduc prin violență milioane de oameni, exploatându-i și confiscându-le averea, distrugând cultura, familia și naționalismul.

Dându-și seama de pericolul comunist, câteva state din Europa și în special Italia și Germania au luat măsuri pentru a-l înlătura și a face să triumfe din nou naționalismul cultura și religia...D-l profesor Savin și-a exprimat părerea că România trebuia să ia exemplu de la Italia și Germania și în consecință să ia măsurile cele mai severe pentru a distruge comunismul de la noi...² La final, conferențiarul a criticat pe evreii care adoptă ideologia comunistă și atacă creștinismul.³

O altă notă informativă, din 15 martie 1936, semnală că profesorul Savin a susținut o altă conferință a Curtea de Argeș, în care a tratat subiectul „Creștinismul și gândirea contemporană”, susținând superioritatea creștinismului în raport cu ideologia comunistă, prin faptul că acesta este singurul care aduce în mod real pace socială, ordine și progres.⁴

În sfârșit, există o notă informativă din 21 februarie 1939, prin care se arată că profesorul Savin a susținut o conferință la sediul Societății Clerului Ortodox „Ajutorul”, conferință intitulată „Naționalism și creștinism”, la care au asistat în jur de 60 de persoane. Cu acest prilej, autorul a susținut că nu poate exista naționalism fără „ortodoxism”.⁵

Tot din dosarele Siguranței, ofițerii de Securitate a reținut documentele care atestă o întâmplare mai puțin obișnuită de care a avut parte profesorul Savin, în octombrie 1943. Mai precis, pe 22 octombrie 1943, profesorul Savin se afla în tren, în drum spre Sibiu. În tren s-a întâlnit cu Alexandrina Cantacuzino, președinta Societății Ortodoxe a Femeilor Române și cu Adina Vineș, secretara respectivei societăți. Discuția a atras atenția unui ofițer în civil, care l-a reclamat pe profesorul Savin la Jandarmerie, acuzându-l că ar fi încălcat ordonanța nr. 9 a Comandamentului Militar al Capitalei din 14 aprilie 1943, prin care se interzicea comentarea știrilor de pe front, stimularea unei atitudini defetiste și criticile la adresa politicii mareșalului Ion Antonescu. Lămuririle aduse cu prilejul anchetei de Ion Gh.

² ACNSAS, fond Penal, dosar P013454, vol. 1, f. 53-54.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, f. 57.

⁵ *Ibidem*, f. 58.

Savin au constituit noi elemente agravante în ochii ofițerilor de Securitate, deoarece, prin declarațiile sale, profesorul asigura pe interlocutori că o invazie a României era exclusă, deoarece „interese mari ale țării și ale Europei cer să nu se treacă peste noi spre Balcani și Adriatică; iar ca teolog a adăugat că situația își are o perspectivă liniștitoare fiindcă după credința sa pe noi ne apără marele strateg de sus Dumnezeu și sabia Mareșalului pe pământ.” Discutând totuși ce s-ar putea întâmpla în cazul unei ocupații sovietice, profesorul Savin a afirmat că, în comparație cu tovarășii de călătorie, „mai grea este situația sa întrucât a și fost condamnat la moarte de ruși și anunțat pe lista neagră a radio-ului de la Tiraspol, pentru rolul ce a avut în procesul ce a dus la condamnarea lui Constantinescu-Iași, fost profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău, cu care a fost coleg și pe care îl întâlnise recent pe culoarele Ministerului Instrucțiunii”.⁶

Într-adevăr, implicarea sa în procesul Petre Constantinescu-Iași a fost unul din elementele care au contribuit la intrarea profesorului Savin în atenția organelor de represiune comuniste, alături de conținutul diverselor sale conferințe interbelice. Ieșirea la pensie și retragerea sa din prim planul scenei politice după 1940 face ca Ioan Savin să nu se afle în prima linie de persoane vizate de forțele represive procomuniste. Abia de la sfârșitul anului 1948, odată cu organizarea temeinică a Securității și cu stabilirea sarcinilor operative, Ioan Gh. Savin începe să apară în documente elaborate propriu zis de către Securitate. Astfel, o notă din 9 februarie 1949, îl semnală pe Ioan Savin drept „mentorul studențimii naționaliste și antisemite”.⁷ Însă, în documentele Direcției Securității Capitalei, el este confundat cu un alt Ioan Savin, fost legionar (notă din 9 aprilie 1949): „Ioan G. Savin, fost profesor universitar..., este născut în anul 1885 la Galați-Covurlui. Susnumitul este de origine socială muncitorească, tatăl său fiind muncitor hamal în portul Galați iar mama sa lăptăreasă.

Din informațiile culese s-a stabilit că Ioan Savin a fost concomitent cu funcțiunea de profesor universitar și directorul căminelor culturale ale fostului rege Mihai I.

Ion G. Savin a aderat la mișcarea legionară din anul 1928, devenind fruntaș în CSL la Galați, iar apoi numele său se răspândește printre legionarii din întreaga țară. Din Galați se stabilește în Capitală în anul 1930, împreună cu Mihail Stelescu,

---

⁶ *Ibidem*, f. 24-25. Despre procesul Petre Constantinescu Iași vezi Adrian Cioroianu, „Un stalinist de catifea: profesorul Petre Constantinescu-Iași – militant pro-comunist, abonat la trenurile europene, inculpat într-un proces politic, propagandist al guvernului Petru Groza și pensionar al lui Nicolae Ceaușescu”, în Adrian Cioroianu (editor), *Comuniștii înainte de comunism. Procese și condamnări ale ilegalistilor din România*, Editura Universității din București, 2014, pp. 125-16.

⁷ ACNSAS, fond Penal, dosar P013454, f. 55.

unde organizează frăția de cruce academică. Din ordin legionar, apoi trece la organizarea cuiburilor de muncitori în Capitală, activând astfel și în CML...

La venirea legionarilor la putere în anul 1940 este numit chestor la Galați unde are un comportament acceptabil față de alți polițiști ai acestui regim. În timpul regimului antonescian, ocupă funcțiunea de șef de serviciu la ORAP, unde se menține până la desființarea acestui oficiu. După 23 august 1944 este arestat și înaintat Securității din Galați și fiind anchetat de șeful serviciului, Dl. Crețu și negăsindu-l vinovat, este eliberat, stabilindu-se cu domiciliul în capitală.”⁸ Documentul arată confuzia existentă la începuturile Securității și lipsa de discernământ a proaspeților ofițeri.

Nu a fost însă timp pentru ca Securitatea să se lămurească asupra confuziei existente, deoarece Ioan Gh. Savin este arestat la 6 mai 1950, în contextul instituirii pedepselor administrative și creării unităților de muncă. Aceste „stabilimente” menite să creeze cu forța „omul nou” permiteau scoaterea din viața socială în mod rapid și eficient, eludând lungul și costisitorul act al justiției, a acelor persoane care puteau reprezenta o amenințare la adresa regimului. Marile șantiere ale comunismului reclamau permanent forță de muncă, arestările producându-se în funcție de nevoile reclamate de șefii de șantiere. Odată ajunși pe aceste șantiere, „deținuții administrativi” erau supuși unui regim de exterminare. Acestor măsuri li s-a adăugat cea a deportării persoanelor indezirabile și stabilirea lor cu domiciliu obligatoriu în regiuni cu climă nefavorabilă.

Unitățile de muncă au fost create prin decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 având drept scop „reeducarea elementelor dușmănoase R.P. Române și în vederea pregătirii și încadrării lor în viața socială în condițiile democrației populare și construirii socialismului”⁹. În aceste colonii puteau fi încadrați toți cei care, în mod direct sau indirect, ar fi pus în primejdie „construirea socialismului” sau care, la sfârșitul executării pedepsei date de tribunal, nu se dovedeau a fi reeducați. Trimiterea la unitățile de muncă se făcea prin decizia Ministerului Afacerilor Interne, iar durata detenției era stabilită de la 6 luni până la 2 ani, putând fi prelungită până la 5 ani. Prin ordinul Cabinetului M.A.I. nr. 100 din 3 aprilie 1950¹⁰ au fost aduse precizări suplimentare asupra persoanelor care urmau a fi internate.

În special, datorită confruntărilor din interiorul partidului, acțiunea represivă la adresa „dușmanilor poporului” s-a intensificat. Prin decretul nr. 257/ 1952¹¹ au fost reinnoite dispozițiile decretului nr. 7/1950 și, prin H.C.M. nr. 1554 din 22

---

⁸ *Ibidem*, f. 57.

⁹ Ion Bălan, *Regimul concentraționar din România, 1945-1964*, Fundația Academia Civică, București, 2000, p. 79.

¹⁰ *Ibidem*, p. 80.

¹¹ *Ibidem*, p. 81.

august 1952 unitățile de muncă au fost transformate în colonii de muncă, paleta celor care urmau să fie internați în acestea lărgindu-se în mod considerabil. Alături de sabotorii „activi” ai construcției socialismului sunt incluși și cei care nu se manifestă ostil în vreun fel sau altul dar, prin trecutul lor sau prin simplul fapt că au rude în străinătate, puteau constitui un pericol potențial la adresa securității statului. Sunt incluși pe această listă și foștii membri ai „partidelor fasciste și burghezo-șoșieresti”.

Procedura de trimitere în colonie de muncă era simplă: în baza unui tabel, organele se prezentau (de regulă noaptea) la domiciliul celui pe care îl ridicau, îi percheziționau locuința, îl ridicau și îl trimiteau în arestul Securității. La regionala de Securitate i se întocmea dosarul de penitenciar, care includea fotografiile față/profil, câteva procese verbale de interogatoriu (care trebuiau să ateste activitatea „ostilă” a celui reținut), certificatul medical, procesul verbal de percheziție corporală, un mandat de arestare eliberat după consumarea actului reținerii și, eventual, una-două declarații incriminatorii, luate forțat de la martori de conjunctură. Apoi, printr-o hotărâre a unei comisii MAI i se stabilea gradul de vinovăție prin trimiterea în „CM”, adică colonie de muncă. Această formă de pedeapsă, din punct de vedere juridic, se numea decizie administrativă, fiind dată pe o perioadă de 24, 36, 48 sau 60 luni. Această procedură nu mai presupunea strângerea de probe, chiar și prin anchetă penală, trimiterea în justiție, ședințe și sentință.

Prin HCM nr. 337 din 11 martie 1954 s-a prevăzut desființarea coloniilor de muncă, punerea în libertate a persoanelor care s-au reeducat, fixarea de domiciliu obligatoriu pentru cele nereeducate și deferirea organelor de urmărire penală a acelor persoane ale căror fapte întruneau elementele constitutive ale unei infracțiuni. Domiciliul obligatoriu a fost fixat pe o perioadă de la 6 luni la 5 ani în următoarele comune: Dropia, Pelicani, Ezerul și Olaru din raionul Călărași; Zagna și Măzăreni, din raionul Brăila; Rubla, Schei și Bumbăcari, din raionul Călmățui; Brateș, din raionul Galați; Salcâmi, Valea Viilor, Răchitoasa, Movila Găldăului și Lătești, din raionul Fetești; Fundata și Viișoara din raionul Slobozia și Dâlga Nouă, din raionul Lehliu¹².

Motivul arestării profesorului Savin este simplu: calitatea de fost subsecretar de stat în guvernul Goga-Cuza. Dată fiind calitatea sa de fost demnitar, profesorul Savin nu a fost trimis într-o colonie de muncă, ci a petrecut cinci ani la Sighet, închisoarea demnitarilor. Într-o fișă din 28 iunie 1950, încă se amestecau informații despre teologul Ioan Savin cu informațiile despre Ioan Savin, chestorul de Poliție, însă în lunile următoare chestiunile încep să se lămurească, pe măsură ce și profesorului îi vine rândul la verificări. Două declarații și cele câteva note

---

¹² Ion Bălan, *op.cit.*, p. 86.

informative din perioada interbelică sunt suficiente pentru a contura, în ochii anchetatorilor, imaginea unui „hitlerist fanatic” care, în procesul lui Petre Constantinescu-Iași, ia parte „cu însuflețire” la debarcarea acestuia de la facultatea din Chișinău.¹³

Ioan Gh. SAVIN

Reținut la Sighet timp de patru ani practic într-un regim de arest preventiv, fără judecată sau altă decizie, pe 1 septembrie 1954 profesorul Savin primește un mandat de arestare preventivă pentru faptul că „în timpul regimului burghezo-moșieresc a desfășurat activitate intensă contra clasei muncitoare.” Era forma legală de a continua detenția profesorului Savin, în condițiile în care, după cum am arătat mai sus, regimul de colonii de muncă (implicit de pedepse administrative) fusese stopat. Prin prelungirea succesivă a mandatului de arestare, profesorul Savin mai are de îndurat regimul de detenție până la 31 iulie 1955 când, în sfârșit, este eliberat.¹⁴

În cuprinsul dosarului de Securitate întocmit părintelui Petru Gh. Savin, avem două autobiografii, una redactată în timpul anchetei preliminare din 1952 iar alta în timpul verificărilor de după expirarea perioadei de condamnare administrativă. Iată ce spune despre el și despre familia sa, în declarația din 22 februarie 1954: „Mă numesc Savin Mihail Petru. Sunt născut în anul 1881, august 21, în satul Jorăști, județul Covurlui, regiunea Galați. Pe tatăl meu îl chema

¹³ ACNSAS, fond Penal, dosar P013454, f. 60.

¹⁴ *Ibidem*, f. 75.

Gheorghe Savin și pe mama Zoița Savin, ambii azi decedați. Tata a fost preot în acest sat în care m-am născut, timp de 56 de ani, când a fost pensionat, ca paralizat, și i-am urmat în 1915 eu în loc. N-a avut niciun fel de avere, pământ, vite, bani sau imobile decât casa de locuit, salariul și veniturile materiale de la biserică unde slujea. N-a făcut politică de niciun fel, era un preot împătimit de biserică și preoție. Poate că ura și dușmănia ce era între el și fratele său, chiabur, primar și politician de frunte, îl scârbise de câte lovituri avusese în viața lui amărâtă și de sărăcie... Nu am decât un singur frate, Ioan Gh. Savin, născut în Jorăști, jud. Covurlui, în anul 1885, azi pensionar și fost profesor la facultatea de teologie din București...

Eu sunt azi pensionar și am fost preot și funcționar în administrația bisericească în Jorăști, Galați și București din 1915-1951... Soția mea este de profesiune învățătoare și nu are niciun fel de avere. Este membru de partid cu carte de membru și în sindicatul învățământului și când am fost arestat eu, ea funcționa la Școala de Băieți nr. 34 din București...

Tatăl meu, fiind sărac, și-a îndreptat copiii spre Seminarul din Iași, unde am avut un frate care l-a absolvit și după absolvire a murit. A urmat alt copil, actualul meu frate Ioan care, după ce l-a absolvit, n-a voit să se facă preot, iar apoi în 1906 am urmat și eu tot bursier în acest seminar „Veniamin” din Iași, pe care l-am absolvit în 1914. Deoarece tatăl meu era acuma bolnav-paralizat, m-am căsătorit în 1915 Februarie 1 și, la 15 martie 1915 am fost făcut preot și numit în locul tatălui în satul natal Jorăști. Am funcționat timp de 15 ani, până în 1930, când am fost numit în administrația bisericească ca misionar și scos din sat de către episcop la intervenția politicianilor de atunci, deoarece eram de tot supărător prin faptul că eram simpatizant al prof. Iorga, șeful Partidului Naționalist Democrat, mai ales după 1907 devenise popular la sate.

Eu reușisem să fac tot satul iorghist, lovind cu aceasta și răzbunând pe tatăl meu întrucât fratele lui și cu un fiu al lui, liberal, nu mai aveau nicio simpatie. Iorga se alegea totdeauna, deși era partid de opoziție, deputat la Covurlui. N-am avut nicio demnitate politică în acest partid, ba dimpotrivă am fost persecutat de la început de toți prefectii liberali, averescani și țărăniști. Anchete, reclamații, procese la episcopie, minister, Parchet, etc., prin tot felul de calomnii, de la adversarii politici din sat, din partidele istorice și din care am scăpat cu bine, fiind corect, cinstit și făcându-mi datoria conștiincios, ca preot și la banca populară, unde satul mă alegea ca președinte totdeauna când se făcea alegeri la bancă...

Pe front nu am fost și nici n-am făcut serviciu militar. Decorații am avut Răsplata muncii pentru biserică și Coroana României,...., întrucât reparasem trei biserici și pusesem temelie din nou unei școli și tipărisem multe broșuri religioase și de literatură populară, în special folclor...

Episcopul (Cosma Petrovici) m-a ajutat să fiu numit în administrația bisericească în București, de unde, după un an și jumătate, am căpătat o biserică, Sf. Pantelimon, demisionând din postul administrativ. La biserică am stat până în 1950 când, cu aprobarea IPS Patriarh, am fost transferat ca preot la Constanța...

N-am fost judecat, nici arestat vreodată. La o reclamație a unor adversari politici, am fost chemat la Parchet la Galați împreună cu comitetul de construcție a unei biserici ce o începusem și care gășind neîntemeiată reclamația, a clasat chestia și nu i-a dat nicio urmare. Pentru un articol publicat în ziarul „Universul” am fost judecat de Judecata bisericească și achitat în București în anul 1949-1950.

În 1951 am fost arestat de Securitatea din Constanța, noaptea la ora 12. A doua zi, am fost anchetat de o comisie de domni ofițeri care, după patru ore de anchetă orală și declarații scrise m-au pus în libertate în aceeași zi la ora 13. La aceste anchete am spus tot ce spun și acuma. Și atunci fratele meu era arestat, din 1950 – și s-a luat cunoștință de activitatea mea politică iorghistă și de slujba în administrația bisericească și de necazurile mele familiare, de copii și de activitatea mea literară și ca preot în Constanța – de unde m-am pensionat în 1 septembrie 1951. Sunt nelămurit de ce, în 1952, numai după un an de la această anchetă – care m-a pus în libertate, la ancheta din 1952 dl. ofițer anchetator m-a gășit vinovat. Dimpotrivă, acuma aveam o activitate și mai mare în cadrul regimului de democrație populară, deoarece copiii mei cât și soția mea erau în câmpul muncii, eu activam împreună cu soția mea la stârpirea analfabetismului și numai un dement ar fi activat împotriva activității copiilor și soției lui. Nu știu care vor fi fost motivele arestării și condamnării mele, dar m-a distrus...”¹⁵

Mirarea părintelui Petru Savin, după doi ani de detenție, de ce o dată a scăpat de închisoare iar apoi este condamnat poate fi doar o strategie discursivă, el lămurindu-se poate între timp cu privire la situația sa și la logica, adesea paradoxală, a aparatului represiv. Dosarul de Securitate arată însă clar de ce într-un caz părintele a scăpat iar în al doilea el intră în închisoare.

Direcția Regională de Securitate Constanța urmărea activitatea părintelui Gheorghe Sorescu de la parohia Adormirea Maicii Domnului, care a făcut schimb de parohii cu părintele Petru Savin, schimb aprobat de instituțiile ecleziastice și de Ministerul Cultelor.¹⁶ Schimbul acesta a părut straniu organelor represive, care au început imediat să monitorizeze activitatea părintelui Savin. Un raport întocmit pe 3 aprilie 1950, la trei luni de la instalarea părintelui Savin la Constanța, arăta: „Raportăm că preotul Petru Gh. Savin, venit în orașul Constanța de la 1 ianuarie

---

¹⁵ *Ibidem*, f. 13-16.

¹⁶ *Ibidem*, f. 78.

1950 de la Biserica Sf. Pantelimon din București, este dușmănos regimului nostru, lucru ce se constată din manifestările sale, astfel:

Într-o predică ținută în biserica Adormirea I din Constanța, pe ziua de 20 martie ac, printre altele, s-a exprimat cu următoarele: „astăzi vă întâlniți cu oameni necredincioși la tot pasul, vi se întind curse la tot pasul dar voi, credincioși, feriți-vă de ele. Stăpânirea de azi luptă pentru pace, dar acesta este strigătul bisericii de aproape 2000 de ani. Văd că mulți azi merg mai curând la baluri și la petreceri decât la biserică, dar aflați că e mai bine la biserică decât în casa păcătoșilor și a necredincioșilor”. În general, toate predicile, cel de mai sus lasă fraze neterminate, lucru ce face pe credincioșii din biserică să se gândească la subînțelesul și urmarea celor afirmate.

La conferința protopopească ce s-a ținut pe ziua de 23 martie ac, luând cuvântul la punctul discuției, printre altele a declarat: „biserica colaborează cu statul numai ca să fie lăsată să-și îndeplinească rosturile ei. Din școală s-au scos icoanele. Nu cred ca sectele să fie agenți ai imperialismului. Să activăm numai în cadrul bisericii și să facem numai ce se poate face în vremurile actuale. Și de data aceasta, preotul Petru Gh. Savin, după cum se vede mai sus, a lăsat fraze neterminate și cu multe subînțelesuri...

Totodată, raportăm că susnumitul caută, prin toate mijloacele, să intensifice activitatea religioasă a parohiei, astfel de la venirea sa a înființat o secție de colportaj, difuzând diferite broșuri cu caracter religios la prețuri derizorii.”¹⁷

O fișă personală a preotului Petru Savin, întocmită ulterior raportului amintit mai sus, mai aduce câteva informații noi: „În ziua de 29 aprilie a.c. susnumitul afirmă față de un alt preot din Constanța că nu mai putem răbda cu aceștia din Constanța, au început teroarea împotriva preoților și pentru aceasta trebuie să facem imediat un memoriu la Patriarh, pentru a-l preda la Ministerul de Interne, pentru a se lua măsuri, căci în condițiunile acestea nu se mai poate trăi.

De asemenea, în ziua de 29 aprilie a.c. susnumitul întreabă pe alți preoți că ce neplăceri au din partea securității, spunându-le că dacă cumva au neplăceri să facă un memoriu la patriarh să intervină în apărarea preoților.”¹⁸

Probabil ultimele afirmații l-au determinat pe ofițerul care se ocupa de caz să facă următoarea propunere: „Întrucât din activitatea pe care o desfășoară susnumitul se constată că este un element dușmănos regimului de democrație propunem să fie arestat.”

Ceea ce l-a scăpat probabil pe părintele Savin de arestare a fost răspunsul primit de la Direcția Generală a Securității Poporului, de la coordonatorul serviciului

---

¹⁷ *Ibidem*, f. 72-73.

¹⁸ *Ibidem*, f. 36.

Culte, căpitanul Stănescu H., la raportul din 3 aprilie 1950, care fusese înaintat de serviciul Constanța la centrală. În acest ordin, din 16 aprilie 1950, se spuneau următoarele: „pe baza probelor ce dețineți în legătură cu activitatea sa antidemocratică, susnumitul să fie angrenat în campania de însămânțări, lupta pentru pace, etc.

Totodată i se va atrage în mod serios atenția că, în cazul că își va continua activitatea sa antidemocratică, va suferi consecințele. Raportați rezultatele obținute.”¹⁹

Răspunsul Direcției Regionale de Securitate Constanța a fost trimis la 19 iunie: „la ordinul dvs. nr. 131/173.676 din 16 aprilie a.c. privitor pe preotul Petre Gh. Savin, raportați următoarele:

Pe baza materialului compromițător deținut la adresa susnumitului, a fost determinat să-și schimbe atitudinea antidemocratică și să sprijine acțiunile organizațiilor democratice în viitor.

Fiind supravegheat un timp de 1,1/2 lună s-a constatat că și-a schimbat atitudinea, că în predicile pe care le ține atinge mai mult partea socială și istorică a dezvoltării societății.

Pe ziua de 21 mai a.c. a ținut în biserică, după slujbă, o predică, în care a arătat pe larg preocupările popoarelor în vremea lui Constantin cel Mare, împăratul Imperiului Roman, starea socială din vremea aceea și preocupările popoarelor în zilele de azi, în frunte cu URSS.

Tot în această conferință a făcut o amplă descriere a poporului rus de la Ivan cel Groaznic încoace, făcând o paralelă între poporul rus și român .

Această predică a fost lungă și a fost ținută către sfârșitul slujbei, între orele 11,45-12,55 și nu a avut un auditoriu numeros.

Pe ziua de 29 mai a.c. la cercul pastoral preoțesc a ținut o altă conferință în care a arătat pericolul social și pentru RPR pe care îl prezintă sectele prin legăturile ce le au cu imperialiștii.

Se urmărește în continuare informativ, iar în cazul când va reveni la vechea atitudine antidemocratică vom raporta de urmare.”²⁰

Ce este interesant în toată această poveste e că pe 3 aprilie 1950, ziua în care Securitatea Constanța trimitea informarea cu privire la activitatea părintelui Savin, era adoptat ordinul Cabinetului M.A.I. nr. 100 din 3 aprilie 1950²¹ au fost aduse precizări suplimentare asupra persoanelor care urmau a fi internate. Atrage atenția menționarea celor care, sub masca religiei, ar căuta să inducă în rândurile populației

---

¹⁹ *Ibidem*, f. 26.

²⁰ *Ibidem*, f. 27.

²¹ Ion Bălan, *op.cit.*, p. 80.

atitudinii dușmănoase regimului, aluzie clară la preoți. A existat însă un anume interval de timp până ce ordinul a fost asimilat și aplicat, în cazul părintelui Savin aplicându-se direcția veche, prin care preoții nu trebuiau arestați cu orice preț, ci atrași la colaborare cu statul comunist.

Conform declarațiilor date de părintele Savin în 1952, respectiv în 1954, el ar fi fost totuși arestat în luna aprilie 1951: „În 1951, luna aprilie, fiind preot în orașul Constanța, am fost ridicat și cercetat de Securitatea locală și, după patru ore de cercetări, am fost pus în libertate în aceeași zi, negăsindu-mi nicio vină posibilă de arestare.”²² Cum în dosar nu există niciun alt document referitor la această reținere, este foarte posibil ca părintele să se înșele, fiind vorba de aprilie 1950, perioada când el a fost reținut și „convins” să fie mai deschis la colaborarea cu autoritățile. Posibil ca Petru Savin să fi scris intenționat „1951”, pentru ca ultima verificare a Securității în raport cu momentul arestării din 1952 să pară mai aproape și argumentul că alți ofițeri de Securitate l-au considerat nevinovat să fie mai convingător.

În orice caz, toate argumente sale era sortite eșecului, deoarece în 1952 este arestat și transportat la București pentru un cu totul alt motiv: calitatea sa de frate de fost demnitar de dinainte de 23 august 1944. În declarația din 10 iunie 1954, părintele Savin spune: „În penitenciarul Rahovei 3 – Ghencea, am fost 32 de rude de înalți demnitari. La 27 iulie 1952 toți aceștia au fost trimiși în colonii de muncă și și s-a citit maximul de pedeapsă administrativă, care era la acea dată de 24 de luni.

Rămas singur dintre rude de demnitari, în baraca 23 la dispoziția Securității, împreună cu alți 11 diverși, mie mi s-a aplicat la 8 decembrie 1952 decizia administrativă acuma majorată la 60 de luni, - așa mi s-a comunicat.”²³

Părintele Petru Savin a fost arestat în noaptea de 14-15 aprilie 1952, fiind reținut la București. Prin ordinul nr. 851/49.374 din 3 mai 1952 Direcția Generală a Securității Poporului a dispus interogarea sa. De fapt, încă din 30 aprilie, Petru Savin a dat o declarație, prin care a răspuns următoarelor întrebări: ce politică a făcut până la 23 august 1944, dacă are activitate ca preot care iese din „linia bisericii de astăzi”, dacă a purtat discuții cu privire la reformele înfăptuite în România de la 1945 și cu cine, dacă are în familie persoane care a ocupat demnități înainte de 1944, dacă are aparat de radio și a ascultat posturi străine, care este cercul de prieteni? ²⁴ Sunt întrebări seci și foarte clare, la care părintele răspunde pe scurt, foarte departe de declarația lungă și plină a amănunte menite să stârneasă compasiunea, dată la 19

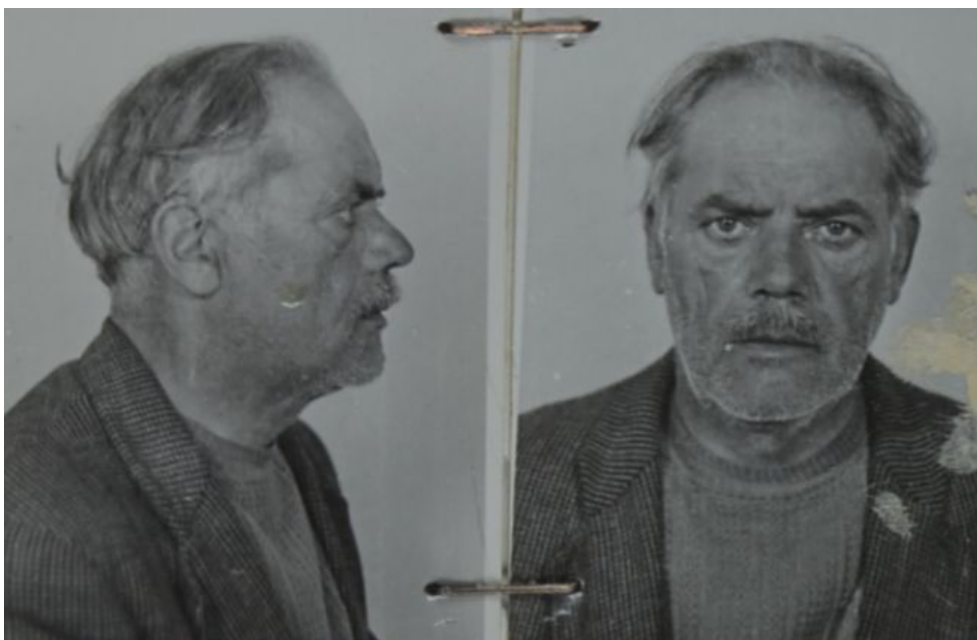
---

²² ACNSAS, fond Penal, dosar P069248, f. 20.

²³ *Ibidem*, f. 20.

²⁴ *Ibidem*, f. 9-10.

aprilie 1952, care seamănă mult în conținut cu declarația din 22 februarie 1954, citată mai sus.²⁵

Petru Gh. SAVIN

Pe 28 august 1952, locotenentul de Securitate Iordan Nicolae propunea încadrarea lui Petru Savin pe timp de 24 de luni, printr-un ordin administrativ. Motivația era următoarea: „Din cercetările efectuate asupra susnumitului, s-a stabilit că acesta, datorită originii și poziției sale sociale și mai ales faptului că are fratele său arestat, credem că nutrește sentimente dușmănoase regimului actual. În consecință socotim că menținerea sa în stare de libertate ar putea prejudicia interesele statului.”²⁶

Rezoluția în ceea ce privește cazul părintelui Savin a întârziat. Pe document este corectat cu cerneală din „U.M.” în „C.M.” (H.C.M. nr. 1554 din 22 august 1952 unitățile de muncă au fost transformate în colonii de muncă) și se stabilește (de către un colonel) o perioadă de patru ani. Ulterior, cu un creion albastru, s-a scris „5 ani”. Prin urmare, părintele Savin trebuia să petreacă cinci ani în colonie de muncă (decizia nr. 1014 din 1952).

---

²⁵ *Ibidem*, f. 53-56.

²⁶ *Ibidem*, f. 4-5.

Dar, cum am arătat, prin HCM nr. 337 din 11 martie 1954 s-a prevăzut desființarea coloniilor de muncă și punerea în libertate a persoanelor care s-au reeducat. Încă din februarie 1954, părintele Savin este adus la Văcărești, fiind interogată de două ori pe 22 februarie (sunt două procese verbale de interogator, unul dând ca interval orar 15.00-16.30 iar celălalt 16.00-17.00).²⁷ În aceeași zi i se ia și declarația. Toate răspunsurile lui Petru Savin vor să arate că nu a desfășurat activitate ostilă, s-a integrat în societatea nouă și este o persoană preocupată doar de familie și activitatea sa de preot. Pe 10 iunie 1954 Petru Savin mai dă o declarație în care vorbește de reținerea sa îndelungată și de încadrarea sa pentru 60 de luni, în loc de 24 de luni (vezi supra). Declarația se încheia în felul următor: „Întrucât toți cei arestați ca rude de demnitari, au expirat la 14 aprilie 1954, rog să binevoiți a mă considera și pe mine ca pedeapsă expirată de 2 ani, tot de la 14 aprilie 1954.”²⁸ În mod cert, textul a fost dictat de către anchetatori, pentru a avea temei juridic să-l pună în libertate. Referatul din 14 iunie 1954 al Subcomisiei nr. 2 din cadrul Ministerului Afacerilor Interne propunea eliberarea lui Petru Savin, constatând ca singură vină a acestuia calitatea de frate a fostului demnitar Ioan Gh. Savin. Prin Procesul Verbal 36/16.06.1954, Comisia Centrală MAI a acceptat eliberarea lui Petru Savin, care s-a produs la 17 iunie 1954.

În concluzie, fără a conține elemente spectaculoase, cazul fraților Savin arată modul în care s-a făcut justiție în România comunistă. Mai mereu Securitatea este scoasă înainte atunci când vine vorba de represiune, însă cel care făcea legile și stabilea țintele de atins era partidul, ofițerii de Securitate urmând practic în activitatea lor niște chei trasate de acesta. Persoane precum Petru Savin sunt urmărite de Securitate, nu se încadrează în șablonul stabilit, fiind lăsate (relativ) în pace. Odată schimbate criteriile de către Partidul Comunist, persoanele lăsate odinioară în pace sunt imediat arestate și condamnate. În comunism, lumea devine „vinovată” prin schimbarea periodică a referențialului, fapt care face extrem de dificil de apreciat dacă o persoană a fost judecată și condamnat pe drept sau avem de-a face cu arestarea unor persoane nevinovate, care nu și-au propus nicio clipă răsturnarea regimului comunist.

---

²⁷ *Ibidem*, f. 18-19.

²⁸ *Ibidem*, f. 20v.